

Franckesche Stiftungen zu Halle

Xenophontis Memorabilia Socratis Graece

Xenophon

Gothae, MDCCLXXXVIII.

VD18 12986496

Caput V. De revocandis ad pristinam fortitudinem Atheniensibus.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:obv:ha33-1-193062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:obv:ha33-1-193062)

γίγνεται, ἔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια
 πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινὰ. ἔ γάρ
 ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμελό-
 μενοι χερῶνται, ἢ οἷσπερ τὰ ἴδια οἰκονομῶντες,
 οἷς οἱ m) ἐπιστάται χερσὶ καὶ τὰ ἴδια καὶ
 τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν. οἱ δὲ μὴ ἐπιστά-
 μενοι, ἀμφοτέρωθεν πλημμελοῦσιν.

CAPVT V.

*De revocandis ad pristinam fortitudinem
 Atheniensibus.*

Περικλῆς δὲ ποτε, τῷ τῷ πάντῳ Περικλέας
 υἱῷ, διαλεγόμενος, ἐγώ τοι, ἔφη, ὦ Περί-
 κλεις, ἐλπίδα ἔχω, σὲ στρατηγὸν ἀνταρ-
 τῶν τε καὶ ἐνδοξοτέρων τὴν πόλιν εἰς τὰ πολε-
 μικά ἔσεσθαι, καὶ τῶν πολέμων κρατῆσιν.
 καὶ ὁ Περικλῆς, βελομένην αὖν, ἔφη, ὦ Σωκρά-
 τες, αἱ λέγεις ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' αὖν,
 ἔ δύναμαι γινῶσθαι. βέλει δ' αὖν, ἔφη ὁ Σωκρά-
 τες, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν,
 ὅπερ ἤδη τὸ δυνατόν ἐστιν; βέλομαι, ἔφη. ἐκὼν
 οἶσθα, ἔφη, ὅτι πλήθει μὲν ἔδεν μέγας εἶσιν
 Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν; οἶδα γάρ, ἔφη. σώματα
 δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν οἷα
 πλείω αὖν ἐκλεχθῆναι; ἢ ἐξ Ἀθηνῶν *); ἔδεν
 ταύτῃ μοι δοκᾷ λείπεσθαι. εὐμένεστερες δὲ
 πότερες ἑαυτοῖς εἶναγνομίζεις; Ἀθηναῖες ἔγω.

G 3

γε

m) οἷς οἱ e certissima
 Ernesti τῷ πάντῳ conje-
 ctura. Vulgo ὅσοι.

*) Ἀθηναίων reposu-
 it Schütz. V. Cel.

γε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ ^{γινώσκουσιν} πλεονεκτοῦμεν. ^{Al.}
 ὑπὸ Θηβαίων δυσμενῶς αὐτοῖς ^{ἐχθροῖς} ἔχουσιν· Ἀθη-
 3 νησι δὲ ἑδὲν ὁρῶ τοῖσιν. Ἀλλὰ μὴν Φιλοτι-
 μότατοί γε καὶ Φιλοφρονέσατο πάντων εἰσιν,
 ἅπερ ἔχ' ἥκιστα παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ
 εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος· ἑδὲ ἐν τέτοις
 Ἀθηναῖοι μεμπτοί. Καὶ μὴν προγόνων γε
 καλὰ ἔργα ἔν' ἔσιν, οἷς μείζω καὶ πλείω
 ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίοις. ὧ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι
 προτρέποντάς τε ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι, καὶ
 4 ἀλκιμοὶ γίγνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἀληθῆ λέ-
 γεις πάντα, ὧ Σώκρατες· ἀλλ' ὁρᾷς, ὅτι
 ἀφ' οὗ ἦτε σὺν Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λε-
 βαδείᾳ συμφορὰ ἐγένετο, καὶ ἡ μεθ' Ἱππο-
 κράτης ἐπὶ Δηλίῳ, ἐν τέτων τεταπείνωται
 μὲν ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τὰς Βοιω-
 τὰς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα
 πρὸς τὰς Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ
 πρόσθεν ἑδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀθη-
 ναίοις ἄνευ Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλλων
 Πελοποννησίων ἀντιτάττεσθαι, νῦν ἀπειλᾷσιν
 αὐτοὶ καθ' αὐτὰς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττι-
 κήν· Ἀθηναῖοι δὲ, οἱ πρότερον, ὅτε Βοιωτοὶ
 μόνοι ἐγένοντο, παρῶντες τὴν Βοιωτίαν, φο-
 βῶνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν.
 5 καὶ ὁ Σωκράτης, ἀλλ' αἰσθάνομαι μὲν, ἔφη,
 ταῦτα ἔτις ἔχοντα· δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ
 ἀγαθῷ ἄρχοντι νῦν εὐαρεσσκοτέρως διακείσθαι
 ἢ πόλιν. τὸ μὲν γὰρ θάρσος ἀμέλειαν τε
 καὶ ῥαθυμίαν, καὶ ἀπείθειαν ἐμβάλλει, ὁ
 δὲ φόβος προσεκτικώτερος τε καὶ εὐπειθε-
 6 τέρης, καὶ εὐτακτοτέρης ποιεῖ. τεκμήρηαι δ'
 ἂν

ἂν τῆτο καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν. ὅταν
 μὲν γὰρ δῆπρ μὴδὲν φοβῶνται, μετοί εἰσιν
 ἀταξίας· ὅταν δὲ ἢ χειμῶνα ἢ πολέμους η)
 δείσωσιν, ἔ μόνον τὰ κελεύόμενα πάντα ποιῶ-
 σιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶσι καραδοκῶντες τὰ προ-
 σταχθεσόμενα, ὥσπερ χορευταί. ἀλλὰ μὴν, 7
 ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴγε νῦν μάλιστα πείθοιντο,
 ὥρα ἂν εἴη λέγειν, πῶς ἂν αὐτὲς προτρε-
 ψαίμεθα πάλιν ἀνερεθισθῆναι τῆς ἀρχαίας
 ἀρετῆς τε καὶ εὐκλείας καὶ εὐδαιμονίας.
 εἰκὼν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβλόμεθα 8
 χρημάτων αὐτὰς, ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον, ἀντι-
 ποιῶσθαι, ἀποδεικνύντες αὐτοῖς ταῦτα πα-
 τρώϊα τε ὄντα καὶ προσήκοντα, μάλιστα ἂν
 ἔτῳς αὐτὰς ἐξορμῶμεν ἀντέχεσθαι τῶν
 ἐπεὶ δὲ τῷ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτὰς ἐπι-
 μελεῖσθαι βεβλόμεθα, τὰτ' αὖ δεικτέον ἐκ
 παλαιῶ μάλιστα προσῆκον αὐτοῖς· καὶ ὡς
 τὰτ' ἐπιμελόμενοι, πάντων ἂν εἴεν κράτιστοι.
 πῶς ἔν ἂν τῆτο διδάσκοιμεν; οἶμαί μὲν, εἰ 9
 τὰς γε παλαιότητας, ὧν ἀνέκομεν, προγόνους
 αὐτῶν ἀναμιμνήσκοιμεν αὐτὰς, ἀκηκοότας,
 ἀρίστους γεγονέναι. ἀρα λέγεις τὴν τῶν θεῶν 10
 κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κεκροπα δι' ἀρετὴν ἔκρι-
 ναν; λέγω γὰρ καὶ τὴν Ἐρεχθεὺς γε τρο-
 φὴν καὶ γένεσιν*), καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκεί-
 νῃ γενόμενον πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἐχομένης Ἡπεί-
 ρος πάσης, καὶ τὸν ἐφ' Ἡρακλείδων πρὸς τὰς
 ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάντας τὰς ἐπὶ Θη-
 σείας πολεμηθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκείνοι δῆ-

G 4

λοι.

n) Vulg. πολέμας.

*) Schüz. V. Cel. in textum recepit Leifneri conj. ξένισιν. cf. Diodor. Sic. I. 29.

- λοι γεγόνασι τῶν καθ' ἑαυτὲς ἀνθρώπων
- 11 ἀριεῦσαντες. εἰ δὲ βέλει, ὃ ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπόγονοι, ὃ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες, ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' ἑαυτὲς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὰς κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Μακεδονίας, καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κερτημένους, καὶ μέγιστα ἔργα κατεργασμένοι, τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριεῦοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ καὶ λέγονται πολὺ
- 12 διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτὲς ἀνθρώπων. λέγονται γάρ, ἔφη. τοιγαρὲν πολλῶν μὲν μετανασάσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγονυῖων, διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν, πολλοὶ δὲ, ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέγοντες, ἐπέτρεπον ἐκείνοις, πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρειττόνων ὑβριζόμενοι, κατέφευγον πρὸς
- 13 ἐκείνους. καὶ ὁ Περικλῆς, καὶ θαυμάζω γε, ἔφη, ὃ Σωκράτης, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκλινεν. ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατισεῦσθαι, καταρῥαθυμήσαντες ὑπερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, ἔτω καὶ Ἀθηναῖες πολὺ διενεγκότες ἀμελήσασιν
- 14 ἑαυτῶν, καὶ διὰ τῆτο χεῖρος γεγονέναι. νῦν ἔν, ἔφη, τί ἂν ποιεῖντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν; καὶ ὁ Σωκράτης, ἔδεν ἀποκρυφον δοκεῖ μοι εἶναι· ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα, μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, ἔδεν ἂν χεῖρος ἐκείνων γενέσθαι· εἰ δὲ μὴ, τὰς γε νῦν πρωτεύοντας μιμήμενοι, καὶ τῆτοις τὰ αὐτὰ ἐπι-

ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώ-
 μενοι, ἅδεν ἂν χεῖρας ἐκείνων εἶεν· εἰ δ' ἐπιμε-
 λέστερον, καὶ βελτίους. λέγεις, ἔφη, πόρρω 15
 πα εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκαγαδίαν. πότε
 γὰρ ἔτις Ἀθηναῖοι, ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι, ἢ
 πρεσβυτέρους αἰδέσονται, οἱ ἀπὸ τῶν πατέ-
 ρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων, ἢ
 σαρμασκήσουσιν ἔτις, οἱ δ' ἄ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας
 ἀμελεῖσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελεσμένων κατα-
 γελῶσι; πότε δὲ ἔτις ο) πείσονται τοῖς ἄρχε- 16
 σιν, οἱ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν
 τῶν ἀρχόντων; ἢ πότε ἔτις ὁμονόησουσιν, οἱ
 γε ἀντὶ μὲν τῷ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέρον-
 τα, ἐπιηράξουσιν ἀλλήλοις, καὶ φθονοῦσιν ἑαυ-
 τοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μάλιστα 17
 δὲ πάντων ἐν τε ταῖς ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς
 κοιναῖς διαφέροντα, καὶ πλείστας δίκας ἀλ-
 λήλοις δικάζοντα, καὶ προαιρῶντα μᾶλλον
 ἔτις κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων, ἢ συναφελῆντες
 αὐτὰς, τοῖς δὲ κοινοῖς ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρώ-
 μενοι, περὶ τέτων αὖ μάχονται, καὶ ταῖς εἰς
 τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι μάλιστα χαίρουσιν· ἐξ 17
 ὧν πολλὴ μὲν ἀπειρία*) καὶ κακία τῇ πόλει ἐμ-
 φύεται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος ἀλλήλων
 τοῖς πολίταις ἐγγίνεται. δι' ἃ ἔγωγε μάλα
 φοβέμαι αἰεὶ, μὴ τι μείζον, ἢ ὥςτε φέρειν δύ-
 νασθαι, κακὸν τῇ πόλει συμβῇ. μηδαμῶς, 18
 ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Περικλεῖς, ἔτις ἡγε-
 κέτω πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθηναίους. ἔχ' ὁρᾷς, ὥς
 εὐτακτοὶ μὲν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκ-
 τως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς

G 5

ἐπι-

ο) Vulgo ἔτοι.

*) ἀπειροκαλία conj. Hindenb.

- ἐπιστάταις, ἔδενών δὲ καταδεέστερον ἐν τοῖς χο-
 19 ροῖς ὑπηρετᾷσι τοῖς διδασκάλοις; τῆτο γὰρ
 20 τοι, ἔφη, καὶ θαυμασόν ἐστι, τὸ τῶν μὲν τοιού-
 τως παιδαρχεῖν τοῖς ἐφεσῶσι, τῶν δὲ ὀπλίτας
 καὶ τῶν ἵππεῖς, οἳ δοκῶσι καλοκάγαθία προ-
 κекρίσθαι τῶν πολιτῶν, αἰπειθεσύτερος εἶναι
 21 πάντων. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ
 πάγῳ βελή, ὦ Περικλεις, ἔκ ἐκ τῶν δεδοκι-
 μασμένων καλίσταται; καὶ μάλα, ἔφη. οἷσθα
 22 ἔν τινάς, ἔφη, κάλλιον, ἢ νομιμώτερον, ἢ
 23 σεμνότερον, ἢ δικαιότερον τὰς τε δίκας δικά-
 ζοντας, καὶ τὰλλα πάντα πράττοντας; ἔ-
 μέμφομαι, ἔφη, τέτοις. ἔτόινυν, ἔφη, δεῖ
 αἰδυμῆν, ὥς ἐκ εὐταίκτων ὄντων Ἀθηναίων.
 24 καὶ μὴν ἐν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη, ἔνθα
 μάλιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ παι-
 25 δαρχεῖν, ἔδενι τῶν προσέχουσιν. ἴσως γὰρ,
 ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐν τέτοις οἳ ἤμισα ἐπιστά-
 26 μενοι ἄρχουσιν αὐτῶν. ἔχ' ὁρᾷς, ὅτι κηδερι-
 27 σῶν μὲν, καὶ χορευτῶν, καὶ ὀρχηστῶν ἔδὲ
 εἰς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος, ἔδὲ πα-
 28 λαισῶν, ἔδὲ παγκρατιαστῶν· ἀλλὰ πάντες,
 29 ὅσοι τῶν ἄρχουσιν, ἔχουσιν δεῖξαι, ὅπόθεν
 30 ἔμαθον ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐφεσῶσι τῶν δὲ στρα-
 31 τηγῶν οἳ πλεῖστοι αὐτοσχεδιάζουσιν; ἔ μὲν τοι
 32 σέ γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἷμά σε
 33 ἔδεν ἥττον ἔχειν εἰπεῖν, ὅποτε στρατηγεῖν, ἢ
 ὅποτε παλαίειν ἤρξω μανθάνειν. καὶ πολλὰ
 μὲν οἷμά σε τῶν πατρῶων στρατηγημάτων πα-
 ρεληφότα διασώζειν, πολλὰ δὲ πανταχόθεν
 συνενηνοχέειν, ὅπόθεν οἷόν τε ἦν μαθεῖν τι
 34 ὠφέλιμον εἰς στρατηγίαν. οἷμά δὲ σε πολλὰ
 μερι-

μεριμνῶν, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν τι
 τῶν εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων, καὶ εἴαν τι τοῖ-
 τον αἰσθῇ σεαυτὸν μὴ εἰδότα, ζητεῖν τὰς ἐπι-
 σαμένους ταῦτα, ἕτε δῶρων ἕτε χαρίτων φει-
 δόμενον, ὅπως μάθῃς παρ' αὐτῶν, ἃ μὴ ἐπί-
 σασαι, καὶ συνεργὸς ἀγαθὰς ἔχῃς. καὶ ὁ 24
 Περικλῆς, ἔλανθάνεις με, ὦ Σώκρατες, ἔφη,
 ὅτι ἔδ' οἰόμενός με τέτων ἐπιμελείσθαι, ταῦ-
 τα λέγεις, ἀλλ' ἐγχειρῶν με διδάσκειν, ὅτι
 τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν τέτων ἀπάντων ἐπιμε-
 λῆσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μὲν τοι καὶ γὰρ σοι ταῦ- 25
 τα. τῷτο δ', ἔφη, ὦ Περικλείης, κατανενοή-
 κας, ὅτι πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη με-
 γάλα, καθήκοντα ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι' ὧν
 εἰς τὴν χώραν εἰσοδοὶ ξενῶν τε καὶ προσάντες
 εἰσὶ, καὶ ὅτι μέση διέζωσται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς.
 καὶ μάλα, ἔφη. τί δέ γε *) ἐκείνο ἀκήκοας, 26
 ὅτι Μυσοὶ καὶ Πισίδαι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ
 κατέχοντες ἐρυμνὰ πάνυ χωρῖα, καὶ κέφως
 ὠπλισμένοι, δύνανται πολλὰ μὲν τὴν βασι-
 λέως χώραν καταθέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ
 δὲ ζῆν ἐλεύθεροι; καὶ τῷτο γε, ἔφη, ἀκῶ.
 Ἀθηναῖος δ' ἐκ αὐτοῦ, ἔφη, μέχρι τῆς ἐλα- 27
 φρεῖς ἡλικίας ὠπλισμένους κρυφτέροις ὅπλοις,
 καὶ τὰ προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέχον-
 τας, βλαβερὰς μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι, με-
 γάλῃ δὲ προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώρας
 κατεσκευάσθαι; καὶ ὁ Περικλῆς, πάντ' οἶμα,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτα χρήσιμα εἶναι.
 εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀρέσκει σοι ταῦ- 28
 τα,

*) τί δέ; γε Leuncl. τί δὲ σὺ ἐκ. Paris. unde
 Schüz. V. Cl. τί δέ; σὺ γ' ἐκείνο edidit.